

О. Г. Данильян, В. М. Тараненко

ФІЛОСОФІЯ

Підручник

1
Д 18

О. Г. Данильян, В. М. Тараненко

ФІЛОСОФІЯ

Підручник

*2-ге видання,
доповнене і перероблене*

Харків
«Право»
2012

УДК 101/140
ББК 87.2
Д18

Рецензенти:

В. Д. Бондаренко — доктор філософських наук, професор;
М. П. Требін — доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології і політології Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»;
В. І. Штанько — доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Харківського національного університету радіоелектроніки

Д18 Данильян О. Г.
Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – 2-ге вид., допов. і переробл. — Х. : Право, 2012. — 312 с.

ISBN 978-966-458-183-4

У підручнику висвітлено предмет філософії, її основні функції та роль і значення в житті суспільства. Наведено характеристику історії розвитку філософської думки, її різних напрямів і шкіл. Стисло, доступно і змістовно викладено основні розділи філософії: онтологія, феноменологія, філософія розвитку, епістемологія, методологія, соціальна філософія, антропологія, філософія історії.

Для студентів, аспірантів і викладачів вузів, а також тих, хто цікавиться філософськими проблемами.

УДК 101/140
ББК 87.2

ISBN 978-966-458-183-4

© Данильян О. Г., Тараненко В. М., 2012
© «Право», 2012

Зміст

Передмова.....	3
----------------	---

Частина перша. Сутність філософії та основні етапи її розвитку

Розділ 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.....	5
§ 1. Світогляд людини, його суть, структура та історичні типи.....	5
§ 2. Предмет філософії та коло її основних проблем.....	12
Висновки.....	21
Контрольні запитання.....	21

Розділ 2. Історія розвитку філософської думки:

загальна характеристика.....	23
§ 1. Загальна характеристика античної філософії.....	23
§ 2. Філософія Середньовіччя, її особливості.....	34
§ 3. Західноєвропейська філософія епохи Відродження.....	42
§ 4. Філософія Нового часу.....	47
§ 5. Витоки та спрямованість німецької класичної філософії.....	55
§ 6. Російська філософія XIX — початку XX ст.	63
Висновки.....	67
Контрольні запитання.....	68

Розділ 3. Сучасна світова філософія.....

§ 1. Загальна характеристика сучасної світової парадигми.....	70
§ 2. Ірраціоналістично-гуманістичний напрям у сучасній філософії.....	72
§ 3. Неопозитивізм, його сутність та принципи.....	83
§ 4. Релігійно-філософські вчення.....	87
§ 5. Марксистська філософія: класичний і сучасний етапи.....	92
Висновки.....	96
Контрольні запитання.....	97

Розділ 4. Українська філософія: традиції та особливості.....

§ 1. Філософська думка в духовній культурі Київської Русі.....	98
§ 2. Філософія українського Відродження та Просвітництва.....	102
§ 3. Українська філософія XIX — початку XX століття.....	110
§ 4. Особливості розвитку української філософії XX ст.	114
Контрольні запитання.....	119

Частина друга. Онтологія, гносеологія, соціальна філософія

Розділ 5. Філософський зміст проблеми буття.....	121
§ 1. Буття і основні його форми.....	121

§ 2. Поняття і структура матерії	124
§ 3. Спосіб та форми існування матерії	129
Висновки.....	134
Контрольні запитання.....	134
Розділ 6. Свідомість як філософська проблема	136
§ 1. Проблема свідомості у філософії. Генезис свідомості та її сутність	136
§ 2. Структура свідомості та її основні функції.....	147
Висновки.....	153
Контрольні запитання.....	153
Розділ 7. Діалектика як вчення про розвиток та її альтернативи	155
§ 1. Історичні форми і особливості діалектики.....	155
§ 2. Діалектичні принципи загального взаємозв'язку та розвитку	159
§ 3. Загальні закони розвитку.....	163
§ 4. Категорії діалектики	170
§ 5. Альтернативи діалектики	178
Висновки.....	184
Контрольні запитання.....	184
Розділ 8. Сутність та структура пізнавального процесу.....	186
§ 1. Пізнання як предмет філософського аналізу	186
§ 2. Діалектика пізнання. Проблема істини	193
Висновки.....	200
Контрольні запитання.....	200
Розділ 9. Наукове пізнання, його форми та методи.....	202
§ 1. Специфіка, рівні і форми наукового пізнання.....	202
§ 2. Поняття методу. Класифікація методів наукового пізнання та їх характеристика	208
Висновки	215
Контрольні запитання	215
Розділ 10. Філософський аналіз суспільства.....	217
§ 1. Основні підходи до розуміння суспільства	217
§ 2. Суспільство як саморозвинена система	222
§ 3. Розвиток суспільства і динаміка соціальних процесів	228
Висновки	232
Контрольні запитання	233
Розділ 11. Людина як предмет філософського аналізу	234
§ 1. Проблема людини в історії філософії.....	234

§ 2. Сутність людини та сенс її життя.....	239
Висновки.....	247
Контрольні запитання.....	248
Розділ 12. Особистість і суспільство.....	249
§ 1. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість» і їхній взаємозв'язок.....	249
§ 2. Історичні типи взаємин людини і суспільства.....	256
§ 3. Проблема свободи і відповідальності людини.....	259
Висновки.....	263
Контрольні запитання.....	263
Розділ 13. Духовне життя суспільства і культура.....	264
§ 1. Сутність духовного життя суспільства та його структура.....	264
Висновки.....	272
§ 2. Культура як специфічна соціальна реальність.....	273
Висновки.....	278
Контрольні запитання.....	278
Розділ 14. Сенс і спрямованість історії.....	279
§ 1. Предмет, структура та функції філософії історії.....	279
§ 2. Сучасні концепції філософії історії.....	282
§ 3. Проблеми змісту та спрямованості історичного процесу.....	287
Висновки.....	296
Контрольні запитання.....	296
Рекомендована література.....	297
Предметний покажчик.....	303